

# משנה ראון שלמה

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מורנו גאון ישראל

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א



## פרשת תולדות תשפ"ו 254

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא, וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו,

ב"קו הינוקא" 03.550.2228

## פנינים על הפרשה

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבינו שליט"א

### עשוי מעיד על צדקות יעקב

**וַיֹּאמֶר ה' לֵה שְׁנֵי גֹיִם בְּבִטְנָךְ וְשְׁנֵי לְאָמִים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ (כה, כג).** כתב הריטב"א בהגדה של פסח (ד"ה 'ואתן לו את יצחק') שלכך יצא עשיו הרשע תאום עם יעקב הצדיק בבטן אחת, כדי שיבינו כל העולם שצדקתו של יעקב הצדיק מעצמו באה לו ולא מצד מזלו הטוב, ולא מצד טבע האב והאם הצדיקים, ולא מכל צד שיהיה, שהרי בבטן אחת נולדו הוא ועשיו, ועשיו יצא לתרבות רעה ויעקב הלך בדרך טובים.

### עשו - שלום

**וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו (כה, כה).** כתבו בעלי התוספות בהדר זקנים, ובעל הטורים, והרמב"ן בספר גימטריאות (כה, כה), שלכך עולה 'עשו' כמנין 'שלום', לרמז שאם לא קראוהו כן לא היתה יכולה כל בריה לעמוד לפניו. והוא כמו שאמרו במסכת כלה רבתי (פ"ג) שאם בשעה שנרמז בשמו 'שלום' הוא מרעיף את המדינות, וכנאמר בו (בראשית כז, מ) "ועל חרבך תחיה", אם לא היה נרמז כן בשמו, על אחת כמה וכמה שהיה מחריב העולם. ובמדרש שוחר טוב על תהלים (קכ, ו) אמרו שעל עשיו נאמר "רבתי שכנה לה נפשי עם שונא שלום" (תהלים קכ, ו), ששונא עשיו את השלום, וכאשר יתקיים לעתיד לבוא מה שהבטיח הקב"ה (ויקרא כו, ו) "והשבתי חיה רעה מן הארץ", שתכלה מלכות אדם הבאה מעשיו הנמשל לחזיר היער, יתקיים גם מה שהבטיח הקב"ה (שם בתחילת הכתוב) "ונתתי שלום בארץ", שתתגלה מלכות ה' וכבודו על כל הארץ. ורמז זאת הבני יששכר (מאמרי כסלו ב, מ) בתיבות הכתוב (שמות טו, יח) "הוי"ה ימלך לעלם ועד" העולים גם הם כמנין 'שלום', ש'עשיו' שונא את ה'שלום' ומנגד למלכות ה', אבל לעתיד לבוא יתקיים הכתוב (עובדיה א, כא) "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו" ומתוך כך "והיתה לה' המלוכה".

### יום לידת יעקב

**וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אַחִיו... וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב (כה, כו).** מובא במסכת ראש השנה (בדף י"ב) בשם רבי אליעזר שבתשרי נולדו אבות, ופירש שם רש"י שהם אברהם ויעקב (כי יצחק נולד בפסח כמובא שם), וכתב המהרש"א שם שהיה זה ביום ראש השנה, וגלגל כך הקב"ה ברחמיו כדי שיהיה הדבר כסימן לישראל במשך הדורות כולם שהוא יבוא עמהם ביום זה במידת החסד והרחמים, שתתעורר בעדם זכות אברהם שמצד

מדת החסד וזכות יעקב שמצד הרחמים (ולפי זה ביאר שמה שיצחק נולד בפסח הוא בכדי שתתעורר זכותו שמצד מדת הדין והגבורה על בכורות מצרים, ומתוך כך יגאלו ישראל). וכבר כתב כן הרוקח (בהלכות ר"ה סימן ר) שאברהם ויעקב נולדו ביום ראש השנה בו נברא העולם, בכדי לעורר ביום זה זכותם על ישראל.

אמנם היעב"ץ כתב בסידורו (דיני ליל א' דסוכות אות יד; דיני שמיני עצרת אות א) שיעקב נולד ביום ראשון של חג הסוכות, וכן כתב החתם סופר בתורת משה (בראשית מז, כח) ובדרושים ואגדות (דרוש לער"ח אדר, דף רמג ע"א), וכן יש ללמוד ממה שכתב המגלה עמוקות (תניינא, פ' וישלח ד"ה 'ועקב נסע סוכות') שיעקב נפטר ביום ראשון של חג הסוכות, וכן הביאו הבני יששכר (מאמרי כסלו א, א) והתפארת שלמה (דרוש לזאת חנוכה) מספרים קדמונים, ולפי מה שאמרו שם במסכת ראש השנה (בדף יא ע"א) שלדעת רבי אליעזר שבתשרי נולדו אבות הרי שבתשרי הם גם מתו, מפני שממלא הקב"ה שנותיהם של צדיקים מיום ליום, אם כן ביום ראשון של חג הסוכות גם נולד יעקב אבינו עליו השלום.

ושם במסכת ראש השנה (בדף יא ע"א) מובא בשם רבי יהושע שבניסן נולדו אבות, הם אברהם ויעקב כאמור, וכתב היערות דבש (ח"ב, ב) שהיה זה בימי הפסח, ובדרושים ואגדות לחתם סופר (דרוש לער"ח אדר, דף רמג ע"א) מובא שהיה זה (לדעת רבי יהושע) ביום ראשון של חג הפסח.

והציוני (סוף פ' ויחי) כתב בשם 'בעל הסוד' (ובמקום אחר כתב פ' שלח) שהוא הרוקח בספרו 'סודי רזא' שיעקב 'נקבר' ביום ראשון של חג הסוכות, והביאוהו הילקוט ראובני (בפ' ויחי קמב, ובערך קבורה ת, ושכחת לקט ערך יעקב ויוסף ה) והסדר הדורות (ב' אלפים רנ"ה), ויש לרמוז זאת במה שאמר הכתוב (ויקרא כג, מ) על חג הסוכות 'ולקחתם לכם ביום הראשון', שתיבות 'ולקחתם לכם' עולים כמנין 'ביום זה נקבר יעקב אבינו' (עם הכולל). אמנם כאשר נבוא בחשבון שהיה זה אחר שבעים יום שבכו אותו מצרים (בראשית ג, א) ועוד שבעה ימים שהספידוהו בגורן האטד (בראשית ג, ז), יעלה בידינו שביום כ"ח בתמוז נולד ונפטר יעקב, והעיר בספר קהלת יעקב (ערך יעקב, יד) זהו שלא כרבי אליעזר ושלא כרבי יהושע שם במסכת ראש השנה. ובספר אמרי נועם (תשובות מן המחבר ד) מובא שיש להגיה בדוחק בדברי ספר הציוני ש'נפטר' יעקב ביום ראשון של חג הסוכות.

## לפניות והקדשות

מוקד טלפוני: 03-3765444

זמן בימים א' - ה' בין השעות 9:00-20:00

דוא"ל: contact@hayanuka.com

לקבלת הגיליון במייל: gilyonot@hayanuka.com

יד' להועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

## זאתה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת:

גאולה בת דינה,

דוד ורות בני חנה,

ראו דוד דרור בן רונית,

אבי אברהם בן עליזה,

שיינה בת מיכל

## זמני השבת

רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	זמני השבת
17:47	17:11	16:01	ירושלים:
17:42	17:10	16:19	בני ברק:
17:42	17:09	16:19	חיפה:
17:46	17:12	16:21	באר שבע:



# תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים של רבנו של"א

## "מבטן שאול שוועתי" חלק ג' (יונה ב, ג)

דברות קודש במעמד הסיימים ביום ר"ח תמוז תשפ"א  
בירושלים תובכ"א

א

שלמות המחשבה שמצד ענין התפילין הוא שלמות האדם הנברא בצלם אלהים, והוא עיקר גילוי אור התורה, שדבק האדם בעסק התורה בכל חדרי מחשבתו עד שמוצא הוא את אור התורה בכל אשר ילך ויעשה וישכיל בכל עניני העולם, ונעשה הכל כמקשה אחת של גילוי חיות אור האלהות. והוא סוד הציצית שמשלוח במסכת מנחות (בדף גמ ע"א) לחותם, וכתבו התוספות (שם ד"ה חותם) שהוא כחותם המעיד על העבד, כי הציצית מעיד על ישראל שהם עבדי הקב"ה, וביאר זאת האור החיים (במדבר טו, לו) שהוא בכדי שכאשר יביטו ישראל בסימן עבדותם, יתנו לב שאינם בני חורין לעשות כחפצם במאכלם במלבושם בדיבורם ובכל מעשיהם, וכעבד שאימת רבו עליו וצריך הוא לעמוד בשעה שהאדון מצוה לעמוד ולעשות כל מלאכות אשר צוה ה' לעשות, היינו שהציצית היא כחותם המלך הנמצא עם האדם תמיד בכדי לגלות לו את אור התורה ודרך רצונו יתברך בכל אשר יהיה.

והוא ענין ה'תכלית' שבציצית המרמזת על ההבטה והראיה ב'תכלית' הבריאה כולה, שמתוך שזוכר האדם את אדון השמים והארץ שלפניו עומדים אנו בכל עת ורגע, אינו מסיח דעתו בכל דבר וענין הנעשה עימו בעולם מזכרון התכלית והמטרה לשמה ברא הקב"ה את השמים ושמי השמים ואת הארץ וכל אשר בה, שהוא לגלות כבודו ומלכותו יתברך שמו על פני כל הארץ, ואך לזה נתונה תמיד דעתו ומחשבתו בכל עסקי העולם. וזו היתה מדרגת האבות הקדושים, שראו בכל דבר תמיד רק את גילוי התורה, אפילו שעדיין לא ניתנה, מתוך שמביטים היו תמיד ביראה גדולה על התכלית האחרון, ובסוד הציצית והתכלת, ובזה זכו להשיג תמיד את תכלית רצונו יתברך בכל אשר ברא בעולם ולייחד בזה שמו הגדול, שזוהו שלמות מדרגת זכות ונקיות המחשבה שבסוד מצות התפילין, שהשיגו דעת עליון ומחשבה מתוקנת שהכל הוא תורה ואין דבר בעולם חוץ מאותיות התורה.

ב

ושלמות האבות הוא יעקב אבינו 'כללא דאבהן', כמו שאמר רשב"י בזהר תולדות (דף קמז ע"ב) ובעוד מקומות, כי הוא הברית התיכון המברח מן הקצה אל הקצה כמו שאמר רשב"י בהקדמת הזהר (דף א ע"ב) ובעוד מקומות בזהר, וכמו שביאר המאור עינים (ליקוטים ד"ה לא יע"ף) שמגלה הוא בכל דבר וענין שבעולם את כל כ"ב האותיות שבתורה, ללא כל פירוד מחיות אור האלהות, שהוא ענין מצות הציצית כאמור. ולכך זכה יעקב שיודה לו מלאכו של עשוי על עוצם שלמות מדרגתו בנקיות המחשבה, שהוא מה שברך ואמר לו 'לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל' (בראשית לב, כט), ש'ישראל' הוא אותיות 'לי ראש', שנרמז בזה מה שזכה לשלמות קדושת המוחין והמחשבה שבסוד התפילין של ראש, כמובא בדברי רבנו האר"י בשער הפסוקים (פ ויצא) ובספר הליקוטים (פ ויהי), שהיה הכל מתוך שדבק היה תמיד בענין מצות הציצית, שהיא ההבטה על התכלית שבכל דבר שבעולם כאמור.

וכמובא בתנא דבי אליהו רבה (פכ"ו) שזוהו שנאמר במצוות הציצית "דבר אל בני ישראל... ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם" (במדבר טו, לח), ש'לדורותם' הוא נוטריקון 'לדור תם', והוא יעקב שנאמר בו (בראשית כה, כז) "ויעקב איש תם", שהיה תם מגזל, תם מגלוי עריות, תם משפיות דמים, היינו שמתוך זכרון התכלית היה מדבק עצמו תמיד בכל דבר וענין שבעולם במדרגת היראה מפני אדון השמים והארץ, שזוהו ענין הציצית כאמור, ובזה ירש את מדרגת 'ישראל' שכנגד התפילין של ראש ובא לנקיות המחשבה בשלמות זכה להקרא 'אדם' כמו שאמר רשב"י בזהר בראשית (בדף כא ע"ב), היינו שזכה לשלמות הצלם אלהים שבזה ראוי להקרא 'אדם' כמו שכתב המהר"ל בגבורות ה' (פס"ז), וכמו שאמר רשב"י בהקדמת הזהר (דף יד ע"א) שמצד מדרגת התפילין של ראש זוכה האדם שיתקיים בו "כי בצלם אלהים עשה את האדם" (בראשית ט, ו).

ג

והוא עיקר דרך התשובה, שיבוא האדם לטהר מחשבתו מכל חוצץ והבדלה הנאחזים בדעתו ומביאים אותו לכדי הסח הדעת ממצייאות אור וחיות האלהות הנגלית בכל דבר וענין שבעולם. כי הנה הבריאה כולה מכרזת ומפרסמת תמיד מגילוי כבוד מציאות מלכותו של הבורא ב"ה, עד שאין כל דבר שבבריאה שאינו מביא את האדם לדבקות אמת בבורא ב"ה חי כל העולמים, אלא שמפני שנתרחקו הנבראים מה' ב"ה בחטאייהם נעכרו כל דעותיהם ומחשבותיהם מלהשיג במציאות אחדותו יתברך הנגלית בבריאה כולה, ובזה נסתתרה מהם נועם זיו אור פניו יתברך ונראית הבריאה לעיניהם כענין המופרד

מגילוי חיות אור אלהותו יתברך. ולכך עיקר דרך התשובה הוא בסוד המחשבה שמצד התפילין של ראש, שכאשר מקדש ומטהר מחשבתו מכל הסח הדעת מאור פני ה' ב"ה, שורה עליו צלם אלהים ונעשה לו כאות וסימן לכל שיעידון יגידון כולם כאחד ה' אחד ושמו אחד, וכענין שנאמר בתפילין של ראש "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (דברים כה, ז), כמו שאמרו במסכת ברכות (דף ו ע"א ודף ז ע"א) ומגילה (דף טז ע"ב) וסוטה (דף יז ע"א) ומנחות (דף לה ע"ב). והוא ענין התשובה שכנגד השבת כמו שאמרו בבראשית רבה (כב, ג) ובעוד מקומות, כי כשם שהתפילין אות הם על האדם, כנאמר בהם (בשמות יג, ט) "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך", כן השבת אות היא, כנאמר בה (שמות לא, ג) "אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מְקַדְשְׁכֶם", וכמו שאמר רב יצחק במכילתא (פ' בא, מס' דפסחא ז) שלכך אין מניחים תפילין בשבת, הואיל ושבת קרויה אות ותפילין קרוין אות, ולא יתן אות בתוך אות. וענין הדבר הוא שהשבת קודש אות היא על כך שאין דבר חוץ לתורה, והיא עיקר דרך התשובה, שהוא תיקון המחשבה שבסוד התפילין של ראש, שכנגד ימי החול שהם מצד עולם המעשה, שבהם נוטל האדם כביכול חלק בכל אשר נעשה תחת השמש, שבת קודש היא בעולם המחשבה, שבכוחה ועל ידה מגלים שכל אשר נעשה ונוצר ונברא בעולם הוא גילוי התורה, שהתורה היא שמנהגת הזמן והמעשים כולם.

ובזה נגלית אחדותו יתברך בכל דבר וענין שבעולם שהוא עיקר תיקון המחשבה ודרך האמונה, וכמו שאמר רשב"י בתיקוני זוהר חדש (בדף קא ע"א) על הכתוב (בראשית א, ו) "יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים", שב'רקיע' נכללים אותיות התורה כולם, והוא אותיות 'עיקר' לרמז שבו תלוי עיקר האמונה, שהוא ענין תיקון המחשבה והשגת הכתר העליון כמובא שם, שהוא מתוך מה שנאמר בו 'יהי מבדיל בין מים למים', שכפי שזוכה האדם לבוא מתוך עסק התורה לכדי דעת מתוקנת, שקנין הדעת הוא ענין ההבדלה כמו שאמרו בירושלמי ברכות (פ"ה ה"ב), כן זוכה לנקיות המחשבה, היינו שיש בו דעת לדבוק בתורת חיים שהיא מים מתקין ותורת ה', שלא יבוא להיפרד מהתורה בכל אשר יהיה עמו בעולם, ונבדל הוא כנגד זה מאחיזת הסמא דמותא שבתורה, שהיא המים מרירין, שהוא מה שמאמין בכיכול בתורה אלא שמפריד הוא חלילה בין התורה ובין העולם והשגחת השי"ת.

והוא קדושת הארת השבת קודש, שבה ועל ידה עולה ונכללת הבריאה עם העולמות כולם בקדושת חי העולמים ב"ה, ונשפעת בהם קדושת והארת כ"ב אותיות התורה המחיים תמיד לבריאה ולעולמות כולם, וכמובא בזהר חדש (דף קא ע"א) בשם רבי ישמעאל בן אלישע, שאותיות התורה ושם הכפורש חקוקות הם ברקיע, ובשבת קודש מאירות האותיות ועולים הנשמות והעולמות למדרגה שמגולית התורה לעין כל, ועולים כל העולמות והנשמות דרך שער עצום ונורא כמובא שם, והוא סוד האות ה', וסביבו עשרה שערים, שהם בסוד האות י', והוא ענין תיקון המחשבה, שכל ענין עליית העולמות והנשמות בשבת קודש להכלל בשורשם העליון הוא מצד סוד המחשבה שכנגד האותיות י"ה שבשם, כמובא בהקדמת תיקוני הזהר (בדף ג ע"א) ובעוד מקומות, וכן הוא גם סוד התפילין שאנו מניחים בכל יום, שבזה נתקנים המוח והלב, שמעלים ומקדשים אנו את המוח ומחשבת לב האדם להיות דבוק בדעת ומחשבה מתוקנת, ובזה שבים אנו בתשובה על כל אשר נדמה היה בדעתנו בתחילה כדבר הנפרד מן התורה.

ד

כי כל הריחוק מקיום התורה הוא מתוך מה שנאחו הפירוד בדעת האדם, שעל אף שמאמין הוא בתורה מפריד הוא בין התורה לבין העולם והבריאה, וכך ככל שמתרחק האדם מהאמונה באמיתות מציאות התורה כן נפגמת בזה דעתו ויורדת מטה מטה, ובכל פעם שרוצה הוא להתחדש ולהוליד כמוחו דעת חדש באמונה בתורה מתייבש הוא שוב ושוב מהתשובה, מפני שכבר חטא ונתרחק ונאחו הפירוד בדעתו. והיא ענין קליפת פרעה המייאשת לאדם מהתשובה, וכענין שאמר פרעה "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" (שמות א, כב), שמבטל הוא לאדם כל התנוצצות התחדשות מתוך שמייאשו מהתשובה, והוא סוד הדג שבלע את יונה שהוא הלויין דקליפה כמו שאמר רשב"י בתיקוני הזהר (בתיקון כא, דף נג ע"ב) על הכתוב 'כל הבן הילוד', היינו שהוא נוטל ובולע מהאדם את כל הניצוצין קדישין שְׁמַחֲלֵק קדושתו.

ובכדי להנצל מאחיזת קליפת פרעה המחשיכה לאדם דעתו ומייאשתו מהתשובה צריך הוא לקיים "מבטן שאול שוועתי" (יונה א, ג), וכיונה שצעק מבטן הדגה לה' ב"ה, שבזה מתקן הוא לכל חלקי מוחו ודעתו שנפלו בשבי קליפת פרעה ונודע לו שאין בעולם כולו מלבד אותיות התורה, ונגלה לו שבחטאיו קרע והחשיך באותיות התורה ופגם בה בתורה בעצמה, ומתוך שנודע לו הדבר שב הוא בתשובה שלמה לה' ב"ה מתוך מחשבה ודעת מתוקנת. והוא שקוראים אנו

בהפטרות יום הכפורים את ספר יונה, לרמז לאדם שגם אם יהיה שריו חלילה במעי הדגה והוא סגור ומסוגר מכל צד ומצידי צדדים לכל פתח ישועה, ידע שגם שם יש תורה וגם שם יש לאור ה' ב"ה, וכפי שהראה הקב"ה ליונה הנביא במעי הדגה לכל פלאי מעמקי הים, כמו שאמר רבי יהודה בזוהר בשלח (דף מח ע"א) שהיו עיני הדג מאירים לו כשמש, וכן היתה אבן טובה במעי הדג שהיתה מאירה לו הכל, וכמובא גם במדרש תנחומא (ויקרא, ח), היינו שגילה לו את עומק אמיתות ומציאות התורה הנגלה גם במקום סגור ומסוגר כבמעי הדג, שאם רק יזעק האדם לה' ב"ה שם מתוך חשכת דעתו, וכיונה שזעק ושיווע לה' ב"ה ממעי הדגה, נתקנים ועולים בזה כל חלקי מוחו ודעתו משבי קליפת פרעה, ובסוד 'חיל בלע ויקיאנו', חוכה לשוב בתשובה שלמה מתוך דעת ומחשבה מתוקנת, שהיא תשובה במדרגת יום הכפורים שהיא כנגד בינה עילאה שמצד האות ה' שבשם, וכענין האם המקנחת ומכפרת כל הריחוק והחטא מבניה זרע ישראל עם קודש.

## ה

וכאשר זוכה לתקן חלקי מוחו ודעתו מתוך התשובה כראוי ויוצא מתוך חשכת שבי קליפת פרעה, משלים הוא בזה לאותיות י"ה שבשם, שבמה שמאמין הוא באמיתות התורה מאירה בו האות י' שבשם, שהיא אות גולמית וכצורת עיגול, ובפרט קוץ האות י', והיא כענין אות השבת קודש, ובמה שנשפעת לו דעת מתוקנת להכיר ולידע שהתורה לבדה היא מציאות הבריאה כולה, מאירה בו האות ה' שבשם, שהיא כצורת אכסדרא וריבוע ריבוע שיש בו קצוות, כנגד המותר והאסור, הטהור והטמא, וככל דיני התורה, והיא כענין אות התפילין, שהוא גילוי חיות אור האלהות בשבת ימי החול, ועל דרך התשובה ותיקון המחשבה שמצד ענין התפילין אמרו במסכת שבת (בדף כח ע"ב) שהלכה למשה מסיני היא שיש לכרוך על פרשיות התפילין שער בהמה וחיה טהורים, וכתב על זה הלבוש (בא"ח סי' לב סעיף מד) שנהגו שיהיה שער זה של עגל, בכדי שזכור בזה מעשה העגל ולא נחטא עוד, וגם בכדי שתהיה מצות תפילין כפרה על אותו מעשה אשר לא נטהרנו ממנו, היינו שעוסקים ומתקנים ומכפרים אנו על מה שנמשך מחטא העגל שנאחז הפירוד בדעת ובמחשבה ולא ניכרת ולא נגלית חיות אור האלהות שבבריאה כולה.

ועיקר דרך תיקון המחשבה שמצד ענין מצות התפילין היא בדרך גילוי האות ה' בשם, ובסוד הריבוע שיש בו קצוות, שהוא גילוי חיות אור האלהות כפי מדרגת ששת ימי החול. והוא שאמרו במסכת מגילה (בדף כד ע"ב) ומנחות (בדף לה ע"א) שהעושה התפילין כצורת עיגול סכנה היא ואין בה מצוה, ופירש רש"י (שם במגילה ומנחות) שסכנה היא שמא יכנס בפתח ויכה ראשו באיסקופה ויכנסו התפילין בראשו, ורבנו תם בתוספות שם במגילה (ד"ה סכנה) פירש שמפני שאינם נחשבים למצוה יכול הוא להסתכן בהם בשעת הסכנה והשמד, שלא תגן עליו אז המצוה ולא יעשה לו נס. והוא מפני שעיקר ענין התפילין הוא מצד האות ה' שבשם, שהוא ענין הריבוע.

אלא שדרך תיקון המחשבה שמצד התפילין הוא בסוד 'ריבועא דנפיק מגו עיגולא' (ריבוע היוצא מתוך העיגול), היינו שגילוי חיות אור האלהות שמצד האות ה' שבשם, שהיא השפעת הדעת לידע שהתורה לבדה היא מציאות הבריאה כולה, בכל עניני המותר והאסור, הטהור והטמא, וככל דיני התורה, שהיא ענין הריבוע, הנה מתפשט ובא הדבר מתוך גילוי חיות אור האלהות שמצד האות י' שבשם, שהיא השגת הדעת הנשפעת בשבת קודש להאמין באמיתות התורה שהיא ענין העיגול, שמתוך השגת הדעת של השבת קודש וכענין העיגול, נשפעת השגת הדעת של ששת ימי החול וכענין הריבוע, ובוה נשלמים האותיות י"ה שבשם, ונשלם את התפילין והכתר של ראש, שהוא שלמות האדם שנברא בצלם אלהים.

וזו פנימיות מה שאמרו במסכת סוכה (בדף ח ע"א) בשיעור מדידת סוכה העשויה ככבשן (-עגולה) לדעת רבי יוחנן שהצריך שיהיה בהיקפה כדי שיעור של עשרים וארבעה בני אדם, שאמר זאת רבי יוחנן כדעת רבי שהצריך שתהיה בסוכה ארבע על ארבע אמות, ואמרה הגמרא שעולה כן החשבון כאשר מחשבים אנו הסוכה כמרובעת על אף שעגולה היא, והוא כאשר מחשבים אנו את הריבוע בתוך העיגול (-שהעיגול חיצוני לריבוע), ובוה נרמז סוד התפילין שהוא 'ריבועא דנפיק מגו עיגולא' כאמור, כי הסוכה היא כנגד התפילין כמו שאמרו בירושלמי סוכה (פ"ב ה"ג) שצריך לכתחילה שיהיה יכול לראות הכוכבים מתוך הסוכה, וכמו שכתב הרא"ש (סוכה פ"ב ס"א) כי צריכה הסוכה להתבוננות היראה מלפני אדון השמים והארץ ולישא



## עם מגולה

סגולות ועצות ייחודיות שנגלקטו מתוך שיעורי רבנו של"ט א"

## הבדלה

האריז"ל שנדפסו בספר ארחות יושר (פרק טו אות מה), ושם נזכר שזה סכנה, וצריך להיזהר בזה. **ב.** רבנו הזכיר שהוא נוהג מיד אחרי ההבדלה להתפלל מול הפרוכת של ארון הקודש ולומר: "רחם עלינו, רחם עלינו, רחם עלינו, רחם עלינו", ארבעה פעמים, ולומר את התפילה של רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א שלוש פעמים, בנוסח שמוזכר בו בתפילה זו שבוע חודש ושנה, שהוא הנוסח הנכון. **ג.** רבנו הזכיר שסגולה לזיכרון לומר אחר ההבדלה 'אליהו הנביא זכור לטוב' צ"א פעמים.

**א.** רבנו הזכיר שמה שנוהגים לומר שאין לכבות את הנר בפה, אין לו מקור בש"ס ובמדרשים הידועים, אלא זה מובא בכלבו (סימן קיח) שדמו בראשו ושזה קשה לחולי הנכפה רחמנא ליצלו, וכן הביא הראשית חכמה (ח"ג, חופת אליהו שער ג אות יג), ומקור הדברים הוא ממדרש הנקרא 'פרקא דרבי אליעזר' (הוצאת שניבום דף כז ע"ב; אוצ"מ אייזנשטיין, עמוד 511) שהוא מהמדרשים שהיו גנוזים בכתב יד יצא לאור רק בדפוסים אחרונים, והבן איש חי (שנה שניה, פנחס אות ח) הביא זאת בשם רבנו האריז"ל בשער רוח הקודש, ולא נזכר הדבר שם, אלא שנמצא כן בתיקונים ואזהרות למהר"י סרוג מגורי

# תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א



## פניני דרך

יסודות ואבני דרך מתורת מו"ר שליט"א

איך אפשר למתק הדינים?

### לאמר קודם תפילת מנחה

רבנו של עולם, אבי אב הרחמן, מלא רחמים. בעודי עומד כעת להתפלל לפניך יתברך את תפילת המנחה שתקן יצחק אבינו, זכני נא למתוק הדינים בשרשם, והמשך רחמים עלינו, ותמתק כל הדינים שבועולם. וזכני ברחמיך לכוון דעתי בשלמות בשעת התפלה, ותיחד שכינתא בדרועא שמאלא דקדשא בריך הוא, וזכני לש"י עולמות, ולשפע פרנסה טובה מאתך.

אנא אל רחמן, זכני ברחמיך לסדר תפילתי לפניך פראוי, ולומר 'פתח אליהו' ולמנצח על הגתית' בכונה גדולה, ולכוון פרוש המלים פראוי, ולהרגיש מתיקות ונפלאה בכל תבה ותבה, ולומר את סדר הקרבנות ולפעל תקון בעולם העשיה, ולומר 'אשרי יושבי ביתך' וכל המזמור בכונה גדולה ובכח גדול ולפעל תקון בעולם היצירה, ובעודי שמע 'הקדיש' המשך עלי יראה ופחד מאימתך, וזכני להתפלל במתיקות שפתיים לפניך יתברך ולכוון בכל אות ותבה, וזכני לעלות מדרגא לדרגא על ידי התפלה, ולהעלות לפניך שעשועים נוראים ונפלאים, ולבנות את קומת השכינה, ולזכות לסדר את ארון הברית העליון במקומו פראוי לפניך, ותעורר רחמים וחסדים עלינו על כלל ישראל ועל העולם כולו, ותרחמי ברחמים רבים. וזכני לומר 'עשה שלום במרומי' בדבקות גדול בעולם המחשבה, ולא להפרד רגע אחד חליה ממך, ואזכה באמירת 'עשה שלום במרומי' (העולה בראשי תיבות 'עשב') להשפיע חיות דקדשה לכל העשבים שבועולם, ויאמרו לפניך שירה, באפן שיעלה לפניך עגן השירה והזמרה וההלל בכל עת ורגע בעולם כולו, וישבחוך ויפארוך תמיד, וישירו ויזמרו כלם לפניך יתברך שמך בכל עת.

אנא רחמן, זכני לכוון היטב בשעת חזרת השליח צבור, ולומר סדר 'קדשה' בדבקות גדול ואימה ופחד נורא מפניך יתברך, והמשך רוח קדושה וטהורה לתוך פי, ותבער בי האש שלך יתברך, והמשך עלי מקדשת השופרים והאופנים וחיות הקדש, באפן שאזכה לתקון המחשבה בשלמות, ויתקן הפתח העליון. אנא אל רחמן, זכני לישוב הדעת בכל משך זמן התפלה והחזרה ולהיות דבוק בך יתברך שמך, ולענות אמן על כל ברכה וברכה בקדשה וטהרה וכנה גדולה, וזכני להחרד מאד בכל פעם שאשמע את שמך יוצא מפי שליח הצבור.

**בימים שאומרים תחנון יאמר:** והמשך עלי בשעת אמירת הודוי את היראה של יום הכפורים, באפן שאזכה להתנדות באמת לאמתה, ולומר הודוי בלב נשבר ואמתי, ולהסיר ממני כל הקלפות, ולהפך כל צרופי האותיות לטובה ולברכה. וזכני לשוב בתשובה שלמה מאהבה, והפך לי כל העוונות והחטאים למצוות, ותצני, ואזכה לתקון נפש רוח נשמה חיה יחידה בשלמות.

**בימים שאין אומרים תחנון יאמר:** וזכני לומר 'הי שם' מברך מעתה ועד עולם, ולהמליכה יתברך על הבריאה כלה, ולהעלות כל ניצוצות הקדשה, ולהכניס בכל לבבות שבועולם הרהורי תשובה גדולים ונפלאים, הבוקעים מלב הכהן הגדול בשעה שנכנס לקדש הקדשים.

וזכני לומר מזמור 'למנצח בנגינת' בקדשה גדולה וטהרה, ותביאני בזה שיטרה עלי צלם אלהים, ותאיר פני ותזכה נשמתני על ידי המנורה, והמשך למחי את השמנים שהיו במנורה, באפן שאזכה שאירי ויתקדש מחי כמנורה בבית המקדש, ואתה יתברך תצית את נשמתני ותבעירנה אליך יתברך, ואזכה להאיר את העולם כולו.

אנא אל רחמן, בעודי אומר לפניך את תפילת 'עלינו לשבח' זכני לעורר בזה בעולם כולו את זכות הושע בן נון, ויתשבר כל החמות והמסכים מעל תפלות ישראל עמה, ועשה ברחמיך שיעלו תפלותנו לפני כסא כבודך, ויתקבלם ברחמים וברצון, ותפדנו ותושיענו ותגאלנו חיש קל מהרה. אמן נצח סלה ועד.

רבנו הזכיר שעל ידי השמחה אפשר למתק הדינים, ולכן ביום ראש השנה שהוא יום הדין, נצטוונו לשמוח, וכמו שכתוב בספר נחמיה פרק ח' פסוק י' "ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם". והזכיר רבנו שלהלכה יש מצוות שמחה בראש השנה, ועל אף שהגאון האדר"ת בספר בני בנימין בהגהותיו על הרמב"ם בהלכות יום טוב פרק ו' הלכה י"ז כתב לדקדק מלשון הרמב"ם שם 'שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כולם אסורים בהספד ותענית וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב', שמשמע מכך שבראש השנה אין מצוות שמחה, מכל מקום כתב הרא"ש בראש השנה פרק ד' סימן י"ד בשם רב שר שלום גאון שאסור להתענות ביום ראש השנה מאחר ומצוות שמחה נוהגת בו, וכן כתבו המרדכי בראש השנה רמז תש"ח, והרוקח סימן ר"א, וכן כתב מרן השולחן ערוך בסימן תקצ"ז סעיף א' שבראש השנה אוכלים ושותים ושמים, וכן האריך להוכיח השאגת אריה בסימן ק"ב שיש מצוות שמחה בראש השנה. וטעם הדבר שיש לשמוח גם ביום הדין הוא מפני שאדרבה על ידי השמחה אפשר למתק הדין, וזה דווקא כאשר השמחה היא בשורשה, ששמח האדם בה' יתברך, וכמו שכתוב בנחמיה שם 'כי חדות ה' היא מעוזכם', וכמו שאמר דוד המלך בתהלים פרק ק"ד פסוק ל"ד ול"ה "אנוכי אשמח בה', יתמו חטאים מן הארץ", שבכוח השמחה כשהיא בשורשה למתק את הדינים ולמחילת החטאים שיתמו מן הארץ.

### סיפור לשולחן שבת



סיפר פעם רבנו הגאון הינוקא שליט"א על גדולת מרן החתם סופר זצוק"ל שהיה מתמיד גדול מאד בעסק התורה הקדושה, ולא היה אפשר להפסיק אותו רגע אחד מעסק התורה לרוב התמדתו, ועל אף שעברו עליו בחייו צרות רבות ומשונות, בכל עת שהיה עוסק בתורה לא היו רואים על פניו כלל מהצרות שהוא עובר. והנה מזיווגו הראשון לא זכה החתם סופר להעמיד פרי בטן, ורק בזיווגו השני זכה לילדים, והיתה שמחתו גדולה, וארע פעם שחלו ילדיו מאד ובאו והודיעו לו ובא החתם סופר לבקרו וראה שגבר עליהם מאד חוליים ובכה מאד לפני ה' יתברך שיתן להם חיים ולא יסתלקו לפני עיתם, ותיכף לאחר מכן כאשר הוא התחיל לעסוק בתורה חזר הגאון לתלמודו בשמחה ובחשק כדרכו מאז ומקדם, ולא היה ניכר עליו כלל מצער על חולי ילדיו.